

Ortodoxia și Românismul în trecutul nostru.

De Dr. Grigorie Gh. Comșa, Episcopul Aradului.

(Continuare)

CAP. VI.

Biserica ortodoxă și Românismul pe timpul lui Mihai Viteazul.

Rolul național al preotului Stoica din Fărcășeni și ajutorul preoților la intrarea lui Mihai în Ardeal.

În Anul 1591 Domnitorul Petru Șchiopul trecuse în Polonia cu vr-o 500 oameni ai curții sale, pentru a pleca de acolo la Insbruck. În acest convoiu era și mitropolitul Movilă, preotul Tudose Barbovschi și preotul Adam.¹⁾

O contopire totală a ființei sale cu soarta poporului său vedem în atitudinea preotului Stoica din comuna Fărcășani (pe scurt Fărcaș) din județul Romanși. El, era un îndărătnic viteaz, care părăsind Altarul la care slujia, a condus o ceată de trei mii români, sârbi și unguri contra turcilor și cucerii cetatea Vidinului. Nicolae Bălcescu în: »Istoria Românilor sub Mihai-Vodă Viteazul« (București 1901) p. 145—6. spune, că domnitorul ar fi cerut mitropolitului să-l despopească pe preotul Stoica, fiind mai vrednic de a purta armele și ajungând general de infanterie. Curajul și vitejia lui au rămas până azi în popor, în poezii populare.

Când Mihai Viteazul a ajuns la cetatea Vidinului, a găsit-o în stăpânirea viteazului Stoica din Fărcaș. Nu-i mirare că poporul i-a păstrat

memoria în tradiție prin poezii, ca aceasta:

Popa Stoica din Fărcaș
Care sare șapte pași
Și iese din liturghie
Și taie la turci o mie²⁾.

Mihai Viteazul când a intrat în Ardeal mai înainte a înștiințat despre aceasta pe preoți, iar aceștia poporul. Consiliul de Stat din Leffalau din anul 1600 (săcuime) oprește „ca preot românesc din Valahia să nu vină în Ardeal; dar mai ales călugării, să se oprească din Ardeal, pentru că aceștia au fost spionii lui Mihai Vodă, când a venit pe Ardeal“³⁾

Interesant este a ști că Mihai a adus la Brașov ca preot pe preotul din satul său natal.

La trecerea Dunării, în anul 1597, găsim pe lângă Mihai Viteazul pe episcopul Dionisie Ralli (grec) al Târnovei, — care s'a alipit de voevod și a intrat în rândul sfetnicilor voevodului.³⁾ Era de față când Mihai Viteazul a făcut jurământ către împăratul, în luna Iunie 1598, împreună cu arhiepiscopul Eftimie. Acest episcop era un însoțitor al lui Vodă în Ardeal, slujia înaintea Domnului, stropindu-l la Bobotează cu aghiazmă. Episcopul muștra și viața lui Mihai, care nu ținea seama de toate poruncile divine ale blândeței și curăției.

În anul 1595, pe când aștepta năvala Turcilor, Mihai Viteazul, în strămătorarea sa, fu ne-

¹⁾ Al. Odobescu: »Opere Complete« Editura Minerva. București, 1909, col. IV p. 261.

²⁾ Șincai Cronica. 1886 tom. II. p. 448.

³⁾ Iorga: Istoria bisericii românești — Vălenii de Munte, 1908 ed. I. vol. I. p. 212.

voit să încheie un tratat de supunere față de Sigismund Báthory. Tratatul de alianță fu negociat de o ceată număroasă, din care făceau parte și Eftimie, mitropolitul din Târgoviște, Luca episcopul Buzăului și Teofil episcopul Râmnicului.¹⁾

Invoiala din 20 Mai 1595 spune că: „toate bisericile românești din țara Măriei sale lui Sighismund Craiul vor fi sub judecata și dispusul (sub jurisdicțiune vel dispositione) Mitropolitului din Târgoviște, după dreptul bisericesc și orânduiala țerii aceleia (Țara Românească) și preoții își vor putea strânge veniturile lor îndatinate și obișnuite“²⁾

Deci prin acest document se confirmă datinile, riturile, obiceiurile vechi ale ortodocșilor români din Ardeal, cari le aveau și sub mitropolii Ghenadie (1579—1585) și Ioan al Ardealului.

(Va urma.)

Cuvânt

pentru adunarea antirevizionistă din Arad,
28 Maiu 1933.

Domnilor,

Cinstită Obște Românească!

Delegat al Prea Sfințitului nostru Episcop *Grigorie*, chemat să prezideze adunarea antirevizionistă în Timișoara, aduc acestei strălucite adunări binecuvântările Sale arhieresti și reprezintă aici Biserica ortodoxă română.

Această Maică sfântă a Neamului românesc a privegheat la leagănul poporului român, l-a însoțit cu îndemnul ei, l-a ocrotit cu rugăciunile ei în mersul lui ascendent până în ceasul mare al realizării idealului național, prin închegarea statului român în fireștile hotare ale României Mari.

Acum, când sfături viclene, prin acțiuni subversive din afară, amenință din nou întregitatea scumpei noastre Țări, Biserica strămoșească este alături de fiii Neamului, să strigăm protestul nostru, să spunem lumii întregi, ca să audă neastâmpărății iluziei revizioniste, că *granițele Țării românești au fost așezate pe vecie*. Hotarele României Mari au fost trase pe harta Europei cu sabia stropită de sângele celor 800.000 de eroi ai războiului de întregire și temelile ei sunt sfințite prin jertfa de viață a multor generații de mucenici ai neamului.

Nu tratate de pace ne-au dat plocon Ardealul și celelalte părți întregitoare de Țară, ci brațul ostașului român. Dorobanțul, care a înfipt în inima Budapestei tricolorul românesc, a scris pe veci în cartea vieții neamurilor dreptul stăpânirii românești de aici, dela Tisa până la Nistru.

Frați Români!

Un țăran din Rășinari, cu multă înțelepciune bătrânească îmi spunea, acum vre-o 30 de ani în urmă, această judecată, mărturie vie a conștiinții drepturilor noastre.

Gelu, voevodul românesc a fost amăgit de Arpad al Ungurilor să cadă la invoială, să încheie un contract de frăție, ca împreună să stăpânească meleagurile obârșiei noastre. Dar *Gelu* muri curând și rămase Arpad. Contractul însă n'a fost iscălit, și Ardealul n'a trecut la cartea funduară pe numele Ungurilor. Il stăpânesc pe nedreptul și va veni o vreme când cercetându-se drepturile Ardealul va fi iarăș al nostru.

Așa grăia Românu. Și Dumnezeu milostivilor a îngăduit cumplita judecată a războiului mondial, care ne-a dat dreptate și ne-a repus în posesiunea moștenirii strămoșești.

Dacă vecinii noștri, cu gândul mereu la stăpânirea apucată prin amăgire, nu se pot dumeri asupra dreptății românești, întemeiată pe dumnezeiasca dreptate a neamurilor, și vor cu ori ce preț o revizuire, — eu le răspund în numele vostru, cu aceeaș judecată țărănească: Să aștepte de acum și ei măcar o mie de ani de stăpânire românească, pe acest pământ muiat cu șiroaie de lacrimi și frământat cu atâta sânge românesc. Și pe urmă, să rămână apoi în stăpânirea celui mai vrednic, dacă se va mai găsi și atunci cineva să mai încerce precupețirea drepturilor noastre.

Iar, dacă nici această concesiune de revizuire, pe care le-o facem de dragul unei pacifice vecinătăți, nu va avea darul să le potolească râvnirile deșarte, să știe ei, și toți câți li se pare că le sunt prieteni și ajutători, că nu mai cunoaștem puterea lumească care să mai poată rupe nici o palmă de pământ din moșia strămoșească; că nici o iotă, nici o cirtă nu se va mai schimba din această evanghelie românească.

Scula-ne-vom, de va cere trebuința, ca o vijelie involburată cele 14 milioane de Români, să ne judecăm, — dincolo de Tisa. Dacă-i vorba de revizuire, mai avem și noi de revendicat, mai avem și noi de luat, de jur împrejur. Și vom scrie cu sabia muiată în amarul și în mânia sfântă a atâtor veacuri de suferințe, vom scrie noi tratate; nu la masa verde, căci s'a isprăvit cu vremea, când se hotăra de soarta neamurilor fără știerea și voia lor. Fiul lui Dumnezeu Insuși, a împletit funia și a biciuit pe cei ce au îndrăsnit să facă din casa Tatălui Său peșteră de tâlhari.

¹⁾ Dr. I. Lupăș: Ist. Bis. a rom. ardeleni. Sibiu 1918 p. 33.

²⁾ N. Iorga: Ștefan Cel Mare și Mihai Viteazul ca întemeietori ai bisericii Românilor din Ardeal 1904 p. 34—5.

Fraților!

Imi dau seama pe deplin de asprimea cuvântului, pe care îl spun ca slugitor al altarului sfânt și al blândului Isus. Dar în sufletele noastre de reprezentanți ai Bisericii și ai religiei, care ne învață să iubim pe vrășmașii noștri și să facem bine și celor ce ne urăsc pe noi; când e vorba de soarta neamului, în sufletele noastre nu s'a stins lumina tradiției preotului luptător în oaste, — vlădica alături de Domn în războaie, călugărul sihastru inspirând vovodului curaj și încredere în biruință. Și deviza „Preoți cu crucea 'n frunte, căci oastea e creștină...” ne însușește și azi. Gata suntem, de va cere nevoia, să înfrățim iarăși crucea cu sabia ca să apărăm întregitatea Țării.

Vom veghea la hotare cu rugăciunile noastre osârdnice către Dumnezeu, cărmuitorul destinelor neamurilor: „Doamne al puterilor fii cu noi, că pe altul, afară de Tine, ajutor întru necazuri nu avem...”

Vom face iarăși din amvoanele bisericilor tribune de însuflețire națională, insuflând iubire și jertfelnicie pentru Patrie.

Vom solidariza aspirațiile și idealurile românești alături de piepturile noastre, ridicând dig de apărare la hotare și făcând pe oricine va mai îndrăzni să se apropie cu mâini sacrilege, să-și lase acolo, la frontieră, oasele, movilă de hotar.

Căci mai avem destulă energie românească și destulă putere armată să dovedim, că revendicările revizioniste n'au nici o temelie de dreptate, nici istorică nici etnică și mai puțin morală, Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați, căci cu noi este Dumnezeu!”

În fața viclenelor uneltiri împotriva granițelor românești, spunem sus și tare, să răsune departe, peste multe hotare: Țara românească încrezătoare în providența divină și în fiii ei viteji, acum ca și altă dată, este gata să aducă supremul sacrificiu: „Murim mai bine în luptă, cu glorie deplină, decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost pământ”...

Arhim. Morușca

Demonstrația antirevizionistă dela Arad.

Duminecă în 28 Mai a. c. poporul român din județul Aradului, ca totdeauna, a arătat lumii că România își are hotarele definitive și bine fixate. Încă din zorile dimineții trenurile au transportat spre Arad mil și mil de plugari, gătiți de sărbătoare, ca să demonstreze contra dușmanilor patriei noastre, că nu suntem dispuși să cedăm nici o palmă de pământ din scumpa noastră țară. Convoiturile au intrat în oraș în sunetele fanfarelor și cu o ținută care a impus pub-

liculul. A fost înălțător momentul când puteai vedea fiecare plasă sau comună condusă de preotul ortodox. A impresionat mult intrarea în oraș a unui grup de Moși cu coasele pe umeri. Se evaluează că au fost prezenți cam 45—50.000 de oameni.

Convoiturile de oameni au defilat prin fața primăriei din Arad, unde a fost ridicată o tribună, unde au ocupat loc autoritățile și fruntașii vieții noastre publice din Arad.

Au trecut apoi pe piața Avram Iancu, unde era construit un podiu, încadrat cu draperii naționale și flori. Aici I. P. C. Sa părintele Arhimandrit Morușca, ajutat de câțiva preoți, a slujit un Te Deum, după care au urmat vorbirile oratorilor. Părintele Morușca a propus ca președinți de onoare pe P. S. Sa Episcopul Grigorie, dnii V. Goldiș și Ștefan C. Pop, iar ca președinte activ pe Dr. I. Suciu, fost ministru, de prezent notar public în Chișineu.

Părintele Arhim. Morușca a vorbit în numele bisericii românești, protopopul Popa Iosif în numele bisericii gr. cat., apoi Dr. A. Lazar, prefect, Ascaniu Crișan, protopop M. Cosma dela Ineu, Al. Constantinescu, Dr. C. Radu, dir. Spitalului de Copii, Dr. A. Petruțiu, Dr. Laza senator, Horea Vișoiu, plugarul Valer Nicolae și Eugen Crâșnic.

În numele slovacilor a vorbit inimos avocatul Buina din Nădlac. Dl Hans Beller, deputat a vorbit în numele germanilor, iar în numele sârbilor protopopul Uroș Kovincici. După terminarea vorbirilor d. Suciu a închis adunarea, îndemnând populația la păstrarea ordinii, spunând că fiecare Român să-și graveze în inimă cuvintele că „nu dăm nici o palmă de loc din pământul nostru”!

La Timișoara

Au demonstrat circa 40.000 de țărani. La ora 10 P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie a oficiat un scurt Te Deum, după care a urmat deschiderea adunării. Cel dintâi a vorbit P. S. Sa Episcopul Aradului, care, printr-o vorbire înflăcărată și cu vocea sa puternică a electrizat publicul, care striga cu aminișări la adresa celor ce doresc revizuirea tratatelor de pace.

Asemenea în București și toate centrele României s'au făcut puternice demonstrații contra celor ce doresc să spintece din pământul nostru.

Astra

Despărțământul Timișoara în Timișoara-Mehala

Puține din asociațiile culturale dela noi au puterea de a pune în funcție păturile largi ale masselor ca și vechea Asociație „Astra”.

Observatorul o poate constata aceasta ori de câte ori conducătorii ei organizează serbări, conferințe, șezători la sate.

Rolul „Astrei“ de a strânge rândurile precum și acela de a stârni în jurul ei viul interes, cu care este înconjurată de toate straturile sociale românești, s'a probat și cu prilejul adunării generale, care a avut loc în ziua de 30 Aprilie în Timișoara-Mehala.

Stând încă sub stăpânirea Duhului Șagunian, Asociația „Astra“ înțelege ca să înceapă desfășurarea ori cărui program de muncă, cu rugăciuni. — Așa și aici. — Înainte de amiază a premers serviciul sfintei liturghii, pontificată de părintele protolereu Dr. P. Țiucra, președintele Astrei, asistat de Cucernicii preoți V. Popovici și P. Ardelean din Mehala, precum și diaconul ceremonial Al. Bocșianu. Predica pâr. protopop despre *femeia creștină*, a fost ascultată cu mare atenție.

Ruspunsurile liturgice au fost date de corul bisericesc al tinerilor de acolo.

Biserica veche s'a dovedit neîncăpătoare, iar pompoasa biserică, în clădire, se cere tot mai imperios să fie terminată și să fie dată destinației sale.

Într'o atmosferă solemnă s'a desfășurat, în după amiază acelei zile, ședința adunării generale, în sala de învățământ a școlii primare de acolo, în fața unui mare număr de intelectuali și poporeni, între cari și Dl. Dr. Liviu Gabor, primarul Timișorii, Dl. Dr. Marta președ. Curții de apel, Dr. V. Mercea, decanul baroului advocațional, Dr. Rusu, Dr. Teleguț, Dr. Ciobanu, L. Ciobanu etc.

După cuvântul de deschidere al președintelui s'a citit raportul secretarului, al casierului și al bibliotecarului. Ascultate cu atenție, publicul a avut senzația, că se desfășoară în fața ochiului sufletesc ca într'un film, vii tablouri de pe la sate, cu șezători, conferențieri, serbări, coruri, declamări, etc. cu un cuvânt intensă viață culturală.

Puține din satele dinprejurul Timișorii, cari să nu se fi bucurat de lumina, ce a fost purtată și revărsată peste ele, pentru risipirea întunecului, de „Astra“ bănățeană.

Meritul revine în primul rând harnicului președinte Dr. P. Țiucra, protopopul Timișorii, care datorită poziției sociale, ce o deține, necruțând nimic pentru a putea realiza cât mai mult din programul Asociației, — are și posibilitatea de-a aduce pe același armonios plan de muncă *Asociația Clerului* cu aceea *Asociația „Astra“*.

A urmat apoi instructiva conferință a d-lui Dr. Russu, directorul sanatorului din copii, despre „*Tuberculoza de oase*“ din partea „Astrei“; iar din partea Asociației Clerului pâr. M. Șora, despre „*Femeia în viața socială*“.

Serbarea s'a desfășurat în cadrul unui program de cântări și declamări, prestat de elevii școlii primare de sub conducerea inv. dir. Iordan. S'a remarcat piesa jucată de elevii școlii. Corul bisericesc încă a cântat frumos câteva bucăți.

În cuvântul de încheiere, părintele Președinte, mulțumind tuturor, celor cari prin prezența sau prezențele lor, au contribuit la reușita serbării, reliefează din nou rolul de înfrățire și înălțare prin cultură al Astrei.

Sebarea se încheie într'o atmosferă de vie satisfacție sufletească, rămânând impresia, că „Astra“ este la postul ei de veghe pe frontul cultural bănățean.

Tie Flaviu.

Ședința a III-a,

ținută la 15 Mai 1933, începând cu orele 17 din zi.

Președinte : P. S. S. Episcopul Dr. Grigorie Comșa, *Secretar* : Dr. Alexandru Horga.

31. Procesul verbal al ședinței a doua, nefiind încă redactat, urmează a se citi și verifica în ședința proximă.

32. Se prezintă petiția preotului Pavel Ardelean, din Timișoara Mehala, prin care cere ca Adunarea Eparhială să îndrume Consiliul Eparhial spre a-i da autorizația cuvenită pentru a în procesua pe calomniatorii săi.

Cererea se transpune Comisiunii petiționare.

33. P. C. Sa Dr. Ștefan Cioroianu, în calitate de raportor al Comisiunii Culturale, referență asupra raportului general No. 3410—1933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, și propune, în numele Comisiunii Culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Raportul, fiind tipărit și distribuit membrilor Adunării Eparhiale, se consideră citit, se la în general la cunoștință și se va tipări între anexele actelor și desbaterilor Adunării Eparhiale (Anexa D.).

34. Întrându-se în desbaterea specială a aceluiși raport No. 3410/1933 al Consiliului eparhial, același raportor propune în numele comisiunii culturale,

iar Adunarea Eparhială hotărăște : Se iau la cunoștință cele cuprinse sub punctele 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 22, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 42, 43, 45, 47, 48, 49, 50, 51 și 52.

35. Cu privire la punctul 2 al aceluiși raport No. 3410/1933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privitor la drepturile bisericii asupra școlii sale confesionale, același raportor propune în numele comisiunii culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Biserica își menține în principiu toate drepturile sale asupra școlii confesionale. În ce privește transcrierea realităților școlare

confesionale asupra bisericilor, cât și ce privește chestiunile de proprietate sau chirii școlare, Adunarea Eparhială aprobă în întregime a ei hotărîrea Consiliului Eparhial plenar din ședința dela 25 Aprilie 1933, No. 7994/1932, prin care s'a îndrumat Consiliului plenar chestiile școlare principiale, lăsându-se în grija Secției culturale cazurile speciale de asigurare a drepturilor de proprietate ale parohiilor asupra realităților școlare.

36. Referitor la punct. 3, litera a.) al aceluiași raport No. 3410/1933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privitor la intervențiile ce urmează a se face pentru respectarea întru toate a legii Învățământului primar, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Se menține hotărîrea No. 64/1932 a Adunării Eparhiale, cu observarea că, întru cât executarea acestei hotărîri ar întâmpina dificultăți, să se arate toate cazurile speciale, când nu s'a putut să se execute dispozițiile Legii Învățământului primar.

37. Cu privire la punctul 3 lit. b. al aceluiași raport No. 3410/1933, în ce privește demersurile pentru obținerea de chirii după edificiile școlare, proprietăți ale bisericii și ocupate de către școala de stat, acelaș raportor propune, în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Se menține întru toate hotărîrea No. 65/1932 a Adunării Eparhiale.

38. Referitor la punctul 8, din acelaș raport general No. 3410/933, privitor la inspectarea învățământului religios, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Consiliul Eparhial este învitat a interveni la Sfântul Sinod ca să reglementeze cât mai grabnic în raport cu Statul chestia inspectării învățământului religios, iar Protopopilor să li se asigure în bugetele parohiale diurnele necesare pentru conștiențioasa inspectare a învățământului religios.

39. Referitor la punctul 15, al aceluiaș raport No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privitor la faptul că la școlile de comerț religia se propune în clasele inferioare numai în mod facultativ, iar în clasele superioare deloc, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Fiindcă în anul acesta se pregătește reforma învățământului profesional, Consiliul Eparhial, atât parțial cât și în întregime cu celelalte Consilii Eparhiale, să intervină la Ministerul Instrucțiunii Publice, spre a se introduce dispoziția, ca în toate clasele școlilor

comerciale învățământul religios să fie obligatoriu cu cel puțin o oră de religia pe săptămână.

40. Referitor la punctul 16 din raportul general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, referitor la înființarea unui cămin pentru ucenice din partea Municipiului, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Consiliul Eparhial este învitat ca pentru sesiunea viitoare să prezinte o statistică amănunțită despre ubicațiunea fetelor ucenice, pentru a se vedea dacă e necesară înființarea acestui cămin.

41. Referitor la punctul 19 al aceluiaș raport general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția culturală, privitor la organizarea tineretului școlar secundar și academic din protopopiatul Comloșului, organizarea făcută din inițiativa Părintelui Protopop Dr. Ștefan Cioroianu, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Se exprimă mulțumiri părintelui protopop Dr. Ștefan Cioroianu pentru organizarea religioasă a tineretului școlar secundar și academic din protopopiat și se recomandă ca aceste măsuri să se generalizeze pe toate protopopiatele.

42. Referitor la punctul 20 din raportul general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, cu privire la școala normală Dimitrie Țichindeal din Arad, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Cunoscut fiind rolul istoric al acestei școli în decurs de 120 ani de viață rodnică, să învită Consiliul Eparhial a lua toate demersurile pentru decretarea acestei școli de monument istoric și încadrarea ei în legea promulgată cu Decretul Regal No. 2729/1929, titlul la care are drept înaltea tuturor școlilor normale din țară.

43. Referitor la punctul 21 al aceluiaș raport general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția culturală, privitor la instruirea elevilor școlii normale în ritualele bisericesti, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

La un caz de pensionare a actualului profesor de cântare și tipic dela școala normală, catedra de cântare bisericească și tipic să fie perpetuată și întregită cu un vrednic urmaș al actualului titular.

44. Referitor la punctul 23 și 24 al aceluiaș raport general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, cu privire la activitatea desfășurată de către Organizațiile cultu-

rale religioase, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Se exprimă mulțumiri tuturor persoanelor, cari stau în fruntea societăților religioase culturale, ca asociația Andrei Saguna și Societatea Națională a femeilor române, rugându-le ca și pe viitor să-și continue prodigioasa activitate.

45. Referitor la punctul 26 al aceluiaș raport general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, în ce privește funcționarea celorlalte organizații culturale și religioase din Eparhie, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Fiind evidentă necesitatea îndrumării amănunțite a activității preoților în privința diferitelor societăți religioase-culturale, Consiliul Eparhial să încredințeze pe Păr. protopop Dr. Ștefan Cioroianu ca să elaboreze un manual de îndrumare, în care să se arate toate indicațiunile cum trebuie să lucreze aceste societăți și să dea îndrumări și pentru acele societăți religioase-culturale, cari ar mai trebui să se înființeze.

46. Referitor la punctul 27 al aceluiaș raport general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privind înființarea societății Frăția Ortodoxă Română, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Se ia la cunoștință cu plăcere înființarea societății religioase „Frăția Ortodoxă Română“

47. Referitor la punctul 28, din raportul general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privind statutul corurilor, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Se menține, referitor la coruri, hotărârea No. 101 a Adunării eparhiale din sesiunea anului trecut, cu acea observare, că credincioșii, doritori a fi conducători de coruri, să câștige un certificat de capacitate de la profesorul de cântare și tipic de la Academia Teologică din Arad.

48. Referitor la punctul 29 al aceluiaș raport general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privind organizarea caselor culturale, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Să se adopte statutele elaborate de Consiliul Eparhial din Sibiu, referitor la organizarea caselor culturale.

49. Referitor la punctul 31 al aceluiaș raport general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privitor la înființarea revistei pentru tineret „Lumina tineretului“, acelaș

raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Se ia la cunoștință cu plăcere înființarea revistei „Lumina tineretului“, cu observarea ca conținutul ei să se adapteze întru toate mentalităților și sufletului tineretului, căruia se adresează.

50. Referitor la punctul 40 al aceluiaș raport general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privind editarea volumului comemorativ Triumful ortodoxiei, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Consiliul Eparhial este invitat să încaseze de la Consiliul Eparhial din Oradea-mare costul exemplarelor vândute din volumul Triumful ortodoxiei.

51. Referitor la punctul 44 al aceluiaș raport No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privind înființarea muzeului Eparhial, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Consiliul Eparhial este invitat să facă toate demersurile necesare, ca în cursul acestui an muzeul să ia ființă, adunându-se toate obiectele de preț de la parohii în localul arhivei Consiliului Eparhial.

52. Referitor la punctul 41 al aceluiaș raport general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privind tipărirea istoriei Eparhiei Aradului, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Se va aloca în bugetul Eparhiei suma de lei 5000 anual pentru tipărirea istoriei Eparhiei Aradului.

53. Referitor la punctul 46 al aceluiaș raport general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privind misionarul eparhial, acelaș raportor propune, în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Referitor la misionarul eparhial se menține hotărârea No. 85/932 a Adunării Eparhiale.

54. Referitor la punctul 53, 54, 55, și 56 din acelaș raport general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privitor la sectarism, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar adunarea Eparhială hotărăște :

Consiliul Eparhial este invitat să continue lupta contra sectarilor, solicitând și ajutorul și concursul „Frăției ortodoxe române“. Apoi pentru a avea o statistică exactă despre numărul și felul sectelor din Eparhie, Consiliul

Eparhial se invită ca an de an să compare statistica eparhială despre sectari cu statistica Inspectoratului Jandarmeriei din București.

55. Referitor la punctul 59 din acelaș raport general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privitor la necesitatea elaborării unui regulament pentru buna activitate a Secției Culturale, acelaș raportor propune în numele comisiei :

Consiliul Eparhial este invitat ca în sesiunea proximală să prezinte un proiect de regulament special pentru organizarea și funcționarea secției culturale.

În legătură cu această propunere a Comisiei, Prea Sfinția Sa Episcopul Dr. Grigorie Comșa menționează că întrucât secțiile culturale ale Eparhiilor urmăresc acelaș scop, prin aceleași mijloace, ar fi în interesul bunei organizări și funcționări a acestor secții culturale ca Consiliul Central Bisericesc să elaboreze un statut unitar, privind organizarea și funcționarea secțiilor culturale. În consecință P. S. S. Episcop Dr. Grigorie Comșa face propunerea următoare :

Consiliul Eparhial să intervină pe lângă Consiliul Central Bisericesc pentru a elabora regulamentul de organizare și funcționare al secțiilor culturale.

În urma acestei propuneri Adunarea Eparhială hotărăște :

Consiliul Eparhial este invitat să intervină pe lângă Consiliul Central Bisericesc ca acesta să elaboreze un regulament pentru organizarea și funcționarea secțiilor culturale.

56. Referitor la punctul 60 din acelaș raport No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privind fixarea unui buget oficial pentru Secția culturală, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Consiliul Eparhial este invitat ca pentru sesiunea viitoare să întocmească bugetul Eparhiei pe secții și captole.

57. Referitor la punctul 61 al aceluiaș raport general No. 3410/933 al Consiliului Eparhial, Secția Culturală, privind modul de a raporta al Secției culturale, acelaș raportor propune în numele comisiei culturale, iar Adunarea Eparhială hotărăște :

Pe viitor Secția culturală să facă un singur raport, în care să se înglobeze toate chestiunile cari privesc Secția culturală.

(Va urma).

INFORMAȚIUNI.

Personale. P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie a plecat Duminică dimineața, în 28 Mai, însoțit de părintele consilier M. Păcățianu, la Timișoara. Aici a prezidat Adunarea antirevizionistă și a rostit o vorbire înflăcărată. Din Timișoara P. S. Sa a plecat la București, în cauze oficiale și de interes bisericesc.

P. S. Sa Episcopul Grigorie la întimpinarea Soveranului. P. S. Sa Episcopul nostru a sosit Miercuri dimineața dela București, iar Joi după masă, rugat fiind de P. S. Sa Episcopul Bădescu dela Caransebeș, a plecat la Baile Herculane, la Bozovici și Oravița, pentru a întimpina pe M. S. Regele Carol și A. S. R. prințul Mihai. Se știe că M. S. Regele vine la Herculane să inaugureze monumentul regretatului Rege Ferdinand. La Bozovici va asista la sfințirea unei troițe, iar la Oravița se vor desveli busturile Regelui Ferdinand, poetului M. Eminescu și fruntașului banățean Bojinca.

În drumul său P. S. Sa părintele Episcop este însoțit de părintele consilier Mihai Păcățianu.

Sfințirea bisericii „Sfântul Gheorghe” din Arad. Duminică în 11 Iunie a. c. P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie va sfinți și preda destinației sale sublime, biserica românească din corpul spitalului județean din Arad. Noua biserică ortodoxă, cu intrare din strada Ghiba Birta, poartă numele sfântului mucenic Gheorghe. Ea a fost 99 de ani folosită de romano-catolici.

În anul 1925, la staruințele repetate ale P. S. Sale părintelui Episcop Grigorie, a fost cedată în folosința Românilor.

În anul curent a fost transformată în biserică ortodoxă. Este prevăzută cu iconostas și pictură, lucrare artistică, așa că este una dintre cele mai frumoase biserici.

Turnu Babel-redivivus. Pentru expoziția mondială, ce va avea loc 1937 în capitala lumii, Parisul proiectează o surpriză mare.

E vorba să se construiască din beton armat un turn de 700 m. înălțime. Acesta va fi cel mai înalt turn din lume, trecând cu 400 m. peste înălțimea turnului Eiffel.

În vârful acestui turn va fi un observator astronomic, ceva mai jos un far, iar dedesubtul acestuia un hotel și un garaj de automobile.

Automobilele vor face calea până la hotel pe un drum spiral, construit pe partea externă a turnului.

Vrând-nevrând acest proiect de turn își aduce aminte de Babiloneni și turnul lor...

La ziua eroilor. In 25 Mai, praznicul Înălțării Domnului la cer, neamul nostru românesc a ridicat la Cer rugăciuni evlavioase, pentru odihna acelor, cari au făurit mândra noastră țară întregită.

In orașul Arad ziua eroilor s'a comemorat în mod demn și cu pietatea cuvenită.

La toate cimitirele au fost trimiși preoți, cari au oficiat parastase pentru odihna eroilor noștri. Autoritățile, elevele și elevii școalelor secundare s'au întrunit la monumentul eroilor din garnizoană, unde I. P. C. Sa Arhimandritul Suciu, asistat de preoții Pârvu, Gheorghiu și diaconul Măcinic, au oficiat un parastas. Apoi P. S. Sa Episcopul Grigorie a rostit o vorbire frumoasă, glorificând memoria acelor pe osemintele cărora este așezat fundamental de granit al patriei noastre și spunând, că atunci vom prăznui mai bine memoria făuritorilor patriei Române, când vom ști să apărăm granițele ei de orice dușmani. La urmă s'a făcut procesiune la cimitirul eroilor din garnizoană, unde iarăși s'au rostit rugăciuni pentru sufletele scumpulor noștri eroi.

Publicație recomandată oficios.

Se recomandă călduros și stăruitor lucrarea de mare preț informativ, național și bisericesc, a dlui Prof. universitar Dr. Ioan Matei: **Politica bisericească a Statului Românesc**, Sibiu 1931, preț Lei 30. Ea merită să fie procurată și încadrată în bibliotecile protopopești și parohiale, cetind-o nu numai clerul, ci și intelectualii mireni și creștinii din popor mai răsăriți.

Publicație de licitație.

Parohia ortodoxă română din Jimbolia publică licitație, cu oferte scrise și sigilate, pentru darea în întreprindere a lucrărilor de zidire a bisericii noi din centrul orașului.

Proiectul și blanchetele se pot consulta și primi la Oficiul parohial, putând să participe la licitație: măestri zidari, dulgheri, etc., cu brevet în regulă. Odată cu prezentarea ofertei se va depune o garanție de 5% în numerar. Terminul de înaintare a ofertelor este la 7 Iunie ora 3 d. m. la Oficiul parohial.

Jimbolia, la 22 Mai 1933.

Pr. Gh. Cotoșman,
paroh, cond. of. parohial.

Publicațiune de licitațiune.

In ziua de 14 Iunie a. c. ora 16 d. m. se va ține licitație cu oferte închise în localul școalei ort. rom. din Urseni, pentru darea în întreprindere a lucrărilor de complectă construire a casei parohiale și a

lucrărilor de construire numai în roșu a bisericei ort. rom. din comuna rurală Urseni, jud. Timiș-Torontal.

Ofertele se vor face pe blanchete tip, eliberate de consiliul parohial. Ofertele cari nu sunt în regulă și sunt sosite chiar prin poștă mai târziu, — nu vor fi luate în considerare.

Ofertantul trebuie să fie cetățean român și să aibă îndreptățirea de a executa asemenea lucrări, în conformitate cu legea industrială.

La ofertă se va anexa și vadiul de 6% în numerar ori în hârtii de valoare recunoscute de stat.

Planurile și devizele de spese, aprobate de Ven. Cons. Eparhial din Arad sub No. 3471 | 1933, precum și caetul de sarcini și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial ort. român din Urseni, în fiecare zi la ora 10—12 a. m. și la ora 4—6 d. m.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a încredința lucrările acelu antreprenor, care-i oferă mai multă garanță.

Vadiul ofertelor neacceptate se va restitui în termen de 3 zile, socotit dela deschiderea ofertelor.

Pentru Consiliul parohial ort. român din Urseni:

Dimitrie Vidolghin
paroh, preș. cons. par.

Parohii vacante.

Conform rezoluției Ven. Consiliu Eparhial Nr. 3507/1933, pentru îndeplinirea parohiei Ictar devenită vacantă prin decedarea parohului Romul Secoșan, se publică concurs cu termen de 30 de zile, socotite dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Uzufuctul sesiunei parohiale în extensiune de 32 jug. cad., pământ arător.
2. Intravilanul bisericei (fără casă parohială), de locuință se va îngriji alesul, până ce comuna bis. va zidi casă.
3. Intregire de salar dela stat,
4. Stolele legale.

Preotul ales va suporta toate impozitele după beneficiul parohial, va predica în Dumineci și sărbători și va catehiza în școala primară, fără altă remunerație.

Parohia fiind de clasa I., dela recurenți se va cere cvalificațiunea recerută. Cei ce doresc a reflecta la aceasta parohie își vor înalnta recursele — adreseate Consiliului parohial din Ictar — în termenul de concurs și ajustate regulamentar, oficiulul protopopesic în Recaș, având, în acest timp, să se prezinte în sf. biserică din Ictar, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratoric, cu stricta observare a dispozițiilor Ș-lul 33 din Regulamentul pentru parohii.

Consiliul Parohial ort. rom. din Ictar.
In înțelegere cu: Iosif Goanță, protopop.

—□—

2—3